

Nieuw burgerschap

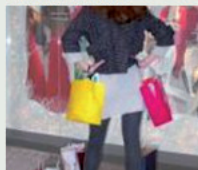
Nieuw burgerschap en
directe democratie

Online imago

Online imago, uiterlijk en
media, privacy

Reclamemaker

Reclamemaker en
kritisch consument

Taalgebruik

Taalgebruik en
jongerentaal

Vriendschap

Vriendschap en
contacten, online pesten

Achtergrond, uitgangspunten en aanpak van Bramediawijs

Inhoudsopgave:

Het belang van mediawijsheid volgens kabinet Balkenende IV	1
Bramediawijs als onderdeel van het lokaal loket mediawijsheid	2
Mediawijsheid, vertaald in twaalf concrete thema's	2
Wijze van selecteren materiaal: alleen actief en contextrijk materiaal	3
Gekozen voor een thematische benadering, en dus geen doorlopende leerlijn	3
Wijze van beschrijven geselecteerd materiaal	3
Tabellen leerdoelen mediawijsheid volgens de indeling van de Raad voor Cultuur	3

Het belang van mediawijsheid volgens kabinet Balkenende IV

Het kabinet Balkenende IV besluit in 2007 om mediawijsheid tot één van de speerpunten van zijn beleid te maken, waarbij het een belangrijke rol ziet weggelegd voor het onderwijs en de bibliotheeksector. Het kabinet beschouwt mediawijsheid als een noodzakelijke voorwaarde voor actieve deelname aan het maatschappelijke proces door alle burgers, van groot belang voor een rechtvaardige en leefbare samenleving. Om het begrip mediawijsheid te definiëren gebruikt het kabinet de definitie van de Raad voor Cultuur. Dit adviesorgaan heeft mediawijsheid gedefinieerd als 'het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld' (Raad voor Cultuur, 2005, *Mediawijsheid: de ontwikkeling van nieuw burgerschap*, p. 18).

Dat het kabinet ook een belangrijke rol ziet weggelegd voor de bibliotheeksector bij het mediawijzer maken van de burgers is niet zo verwonderlijk. Al sinds jaar en dag ondersteunen de bibliotheken het onderwijs bij het helpen verwerven van informatievaardigheden door de leerlingen. Maar mediawijs is breder dan informatievaardig: mediawijsheid omvat de kennis, vaardigheden en mentaliteit ten aanzien van alle media-inhouden, dus niet alleen de informatieve, en richt zich niet alleen op de burger als consument van informatie, maar ook als producent van informatie, en dan met name op het wereldwijde web.

Bramediawijs als onderdeel van het lokaal loket mediawijsheid

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) geeft in 2008 de bibliotheeksector de opdracht een lokaal loket mediawijsheid in te richten, zowel fysiek als digitaal, waar alle burgers terecht kunnen om wegwijs gemaakt te worden in het dynamische medialandschap. Voor de provincie Noord-Brabant is de website Bramediawijs één van de onderdelen van dit lokale loket mediawijsheid, om zo het Brabantse basis- en voortgezet onderwijs plus de ouders te ondersteunen in het mediawijzer maken van hun leerlingen en kinderen.

En niet alleen de leerling, maar ook de leerkracht, docent, mediathecaris en ouder. Want voor hen is er ook rijk leer materiaal geselecteerd, waarmee zij zelf mediawijzer kunnen worden.

Wijze van selecteren materiaal: alleen actief en contextrijk materiaal

Het aanbod op Bramediawijs is geselecteerd op basis van de volgende, didactische uitgangspunten: leren door doen, vanuit de belevingswereld van de doelgroepen, en leren door simulatie, dus leren waarbij bestaande beroepen worden nagebootst. Aan hoe de thema's op

Mediawijsheid, vertaald in twaalf concrete thema's. De algemene definitie van mediawijsheid door de Raad voor Cultuur is op de site Bramediawijs vertaald in twaalf concrete thema's, waarbij per thema telkens een aantal producten zijn geselecteerd. Alle thema's bestrijken het brede terrein van mediawijsheid, zodat alle noodzakelijk kennis en vaardigheden plus de juiste mentaliteit aanbod komen. De filmpjes op de homepage van de site lichten de relatie van de thema's tot mediawijsheid per thema toe.

Zouden enkele thema's (elk thema zou natuurlijk nog beter zijn) in de vorm van een rijke les of workshop gedurende de schoolcarrière van de leerling worden aangeboden, en het liefst meerdere malen (noodzakelijk voor het beklijven van het aangeleerde), dan krijgt de leerling volop de kans om mediawijzer te worden.

Bramediawijs zijn benoemd, valt deze didactiek van actief en contextrijk leren te herkennen. Voornaamste leermoment hierbij: reflecteren op wat gedaan is. Zo worden leerlingen op een natuurlijke en samenhangende manier mediawijzer. Een aanpak die heel goed past bij het aanleren van de metacompetentie Mediawijzer, een competentie die de schoolvakken overstijgt en elk moment van de dag aangesproken zou kunnen worden, zowel in het persoonlijk leven als tijdens het werk. Van belang bij deze aanpak is wel, dat de leerlingen de hele, contextrijke les doorlopen, de gehele leertaak afmaken. Wanneer ze dit namelijk doen, komen alle of de meeste deelcompetenties van mediawijzer handelen samenhangend aan de orde. En die samenhang is minstens zo belangrijk als de deelcompetenties afzonderlijk.

Er wordt op Bramediawijs een selectie van materiaal aangeboden, om de gebruiker van de site te helpen door de bomen het bos weer te zien, gezien de overvloed aan aanbod op het vlak van mediawijsheid. Maar selecteren voor een ander heeft ook nadelen. Mochten er thema's of bepaald aanbod worden gemist, dan kan er contact opgenomen worden met de makers van de site via het mailadres bramediawijs@cubiss.nl.

Gekozen voor een thematische benadering, en dus geen doorlopende leerlijn

Er is op Bramediawijs gekozen voor een thematische en een contextrijke benadering, en niet voor een doorlopende leerlijn, al is het aanbod binnen een thema wel naar schooltype en leerjaar gerangschikt. Het aanbod is dus niet cumulatief (stapje voor stapje apart de deelcompetenties aanleren, totdat alle deelcompetenties aan bod gekomen zijn, om deze daarna in samenhang te oefenen), maar probeert wel aan te sluiten bij de cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren uit de doelgroepen van Bramediawijs.

Er waren twee redenen om te kiezen voor een thematische en contextrijke aanpak. De eerste reden is dat deze benadering het oefenen van de deelcompetenties in een natuurlijke samenhang in stand houdt (dit dankzij de contextrijke omgeving), iets wat bij een doorlopende leerlijn verloren zou kunnen gaan (waarbij, zoals gezegd, wordt uitgegaan van het apart en in een bepaalde volgorde oefenen van deelcompetenties). De tweede reden is een praktische: een thematische les of een korte, thematische lessenreeks is door de leerkracht of docent makkelijker in te passen in het curriculum dan een doorlopende leerlijn.

Wijze van beschrijven geselecteerd materiaal
Er is geprobeerd het materiaal zo te beschrijven, dat de gebruiker in een oogopslag de informatie krijgt op basis waarvan hij of zij dan kan besluiten het te gebruiken.

Zo wordt per les, lessenreeks of workshop expliciet aangegeven welke kerndoelen uit het curriculum aan de orde komen.

Dus wanneer de gebruiker van de site besluit een les, lessenreeks of workshop te gaan geven (of te laten geven), dan wordt er niet alleen gewerkt aan leerdoelen mediawijsheid, maar ook aan wettelijk gestelde kerndoelen en eindtermen van het basisonderwijs of voortgezet onderwijs.

Uiteraard zijn in de uitgebreide beschrijving ook de leerdoelen mediawijsheid opgenomen. Deze zijn ontleend aan de hierboven al genoemde publicatie van de Raad voor Cultuur uit 2005, *Mediawijsheid: de ontwikkeling van nieuw burgerschap*. Men vindt deze leerdoelen hieronder in drie tabellen terug (zie 'Tabellen met leerdoelen mediawijsheid volgens de indeling van de Raad voor Cultuur').

In de uitgebreide beschrijving staat ook of de mediacoach van de plaatselijke bibliotheek een rol zou kunnen spelen bij de uitvoering van de les, lessenreeks of workshop. Een rol als ondersteuner of als volledige uitvoerder. Het is bij sommige lessen, lessenreeksen of workshops namelijk mogelijk deze tegen een bepaalde vergoeding volledig te laten geven of begeleiden door de mediacoach van de plaatselijke bibliotheek. Het is de bedoeling dat in de toekomst het meeste aanbod op Bramediawijs uitgevoerd of begeleid kan worden door de mediacoach van de plaatselijke bibliotheek, als men dit zou wensen.

Tabellen leerdoelen mediawijsheid volgens de indeling van de Raad voor Cultuur

In de uitgebreide materiaalbeschrijvingen zijn de leerdoelen mediawijsheid opgenomen. Deze zijn ontleend aan de hierboven al genoemde publicatie van de Raad voor Cultuur uit 2005, *Mediawijsheid: de ontwikkeling van nieuw burgerschap*. De leerdoelen staan hieronder in drie tabellen, gerangschikt op kennis, vaardigheden en mentaliteit, de meeste met een toelichting, mocht de omschrijving van de Raad voor Cultuur niet duidelijk zijn. In de leerdoelen zijn de deelcompetenties te herkennen.

Leerdoelen kennis mediawijsheid

Indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20)	Verdere indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20): leerdoelen mediawijsheid	Toelichting leerdoelen mediawijsheid
Kennis Analyseren en contextualiseren van mediaboodschappen (Hoe verhoudt deze boodschap zich tot andere opvattingen?)	Mediaboodschappen kunnen interpreteren	Inhoud van de boodschap leren bepalen
	Leren beseffen dat media-inhouden retorisch zijn geconstrueerd	Bewust worden dat vorm doel dient
	Kunnen achterhalen door welke belangen of waardesystemen media-inhouden worden gestuurd (Wie is de afzender? Wat zijn diens belangen?)	Boodschapper achter inhoud leren bepalen (= nog nauwkeuriger inhoud bepalen)
	Kunnen reflecteren op en conclusies kunnen verbinden aan bovenstaande analyse en contextualisering	Eigen positie leren bepalen t.o.v. specifieke boodschap
	Kunnen vergroten van het bewustzijn van de plaats en rol van de media in het persoonlijke en maatschappelijke leven.	Bewustzijn vergroten als ontvanger van boodschappen
	Leren ontwikkelen van inzicht in het historisch kader waarbinnen de ontwikkeling van de verschillende vormen van communicatie heeft plaatsgevonden.	Inzicht verwerven in historische ontwikkeling relatie zender-boodschap-ontvanger.

Leerdoelen vaardigheden mediawijsheid

Indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20)	Verdere indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20): leerdoelen mediawijsheid	Toelichting leerdoelen mediawijsheid
Vaardigheden Om actief deel te kunnen nemen aan de maatschappelijke communicatie, moeten mensen (technische) vaardigheden hebben. Van groot belang is ook dat men media waar mogelijk niet alleen passief maar ook actief gebruikt; dat men niet alleen consumeert maar ook produceert	Leren kijken	Beeld en film leren interpreteren
	Leren kiezen en gebruiken (informatie zoeken en vinden; mate van betrouwbaarheid bepalen; informatie gebruiken)	Zie bijvoorbeeld http://www.big6.com/
	Leren knoppen te bedienen	Zoals: Word; PowerPoint; Internet Explorer; 23 dingen
	Leren zelf media-inhouden te maken	Leren teksten schrijven; presentaties maken; filmpjes maken; 23 dingen

Leerdoel mentaliteit mediawijsheid

Indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20)	Verdere indeling volgens Raad voor Cultuur (p. 19-20): leerdoelen mediawijsheid	Toelichting leerdoelen mediawijsheid
<p>Mentaliteit Naast kennis (inhoud) en vaardigheden (techniek) is ook mentaliteit een wezenlijk onderdeel van mediawijsheid: het besef van de houding waarmee men gebruik maakt van media. Welke houding dat is, kan per gebruiker verschillen -actief, passief, kritisch, goedgelovig, enthousiast of cynisch- zoals ook de waardensystemen van gebruikers verschillen. Als mensen behalve passief ook actief participeren en zelf media produceren, zouden ze zich daarnaast bewust moeten zijn van de effecten van hun handelen binnen het domein van de media, en moeten ze daarvoor hun verantwoordelijkheid nemen. Participatie in communicatievormen, van welke aard deze ook zijn, is niet vrijblijvend maar schept verplichtingen.</p>	<p>Het dragen van verantwoordelijkheid bij productie en verspreiding en een kritische houding bij passief gebruik</p>	<p>Zie eerste kolom</p>